
Spis treści

Część I

Podstawy chirurgii

1. Gospodarka wodno-elektrolitowa i kwasowo-zasadowa w okresie okołoperacyjnym	25
1.1. Przedziały wodne w organizmie	25
1.2. Regulacja gospodarki wodnej	26
1.3. Zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej	27
1.4. Zaburzenia gospodarki potasowej	30
1.5. Zaburzenia gospodarki wapniowej	31
1.6. Zaburzenia gospodarki kwasowo-zasadowej	31
1.7. Przetaczanie płynów w chirurgii	33
2. Leczenie żywieniowe	35
2.1. Ocena stanu odżywienia	35
2.2. Niedożywienie	36
2.3. Wskazania do leczenia żywieniowego	37
2.4. Żywienie dojelitowe	38
2.5. Żywienie pozajelitowe	39
2.6. Monitorowanie metaboliczne leczenia żywieniowego	40
3. Hemostaza w chirurgii	41
3.1. Zarys hemostazy fizjologicznej	41
3.2. Zaburzenia hemostazy w chirurgii	43
3.3. Przetaczanie krwi i jej składników	45
3.4. Podstawowe zasady krwiolecznictwa	45

3.5.	Powikłania poprzetoczeniowe	46
3.6.	Autotransfuzja. Hemodylucja	47
4.	Wstrząs	48
4.1.	Rodzaje	48
4.2.	Patofizjologia	48
4.3.	Objawy	50
4.4.	Monitorowanie chorego	50
4.5.	Ogólne zasady leczenia	51
4.6.	Wstrząs hipowolemiczny (oligowolemiczny)	53
4.7.	Wstrząs anafilaktyczny	54
4.8.	Wstrząs kardiogeny	55
4.9.	Podsumowanie	56
5.	Resuscytacja krążeniowo-oddechowa	57
5.1.	Rozpoznanie nagłego zatrzymania krążenia	57
5.2.	Podstawowe czynności resuscytacyjne (BLS)	58
5.3.	Specjalistyczne zabiegi resuscytacyjne (ALS)	63
5.4.	Potencjalnie odwracalne przyczyny nagłego zatrzymania krążenia	66
5.5.	Zatrzymanie krążenia i resuscytacja w chirurgii	67
6.	Postępowanie okołoperacyjne	68
6.1.	Postępowanie przedoperacyjne	68
6.2.	Postępowanie śródoperacyjne	75
6.3.	Postępowanie pooperacyjne	77
6.4.	Powikłania pooperacyjne	80
7.	Podstawowe wiadomości z chirurgii onkologicznej	83
7.1.	Podział nowotworów	83
7.2.	Drogi szerzenia się przerzutów	84
7.3.	Klasyfikacja nowotworów	85
7.4.	Ocena stanu chorego	86
7.5.	Objawy nasuwające podejrzenie choroby nowotworowej	87
7.6.	Biopsje	87
7.7.	Rodzaje operacji	89
7.8.	Specjalne techniki chirurgiczne	90
7.9.	Podstawowe zasady operacji onkologicznych	90
7.10.	Podstawy genetyki onkologicznej – <i>Maria M. Sąsiadek, Agnieszka Stembalska, Karolina Pesz</i>	91
8.	Podstawowe wiadomości o przeszczepianiu narządów	96
8.1.	Regulacje prawne	96
8.2.	Zapotrzebowanie na przeszczepy narządów	98
8.3.	Odrzucanie przeszczepu	98

8.4.	Dobór dawcy i biorcy	99
8.5.	Leki immunosupresyjne	99
8.6.	Organizacja pobierania i przeszczepiania narządów w Polsce	99
8.7.	Przeciwwskazania do pobierania narządów ze zwłok	100
8.8.	Zasady pobierania narządów	100
8.9.	Przechowywanie narządów	101
8.10.	Przeszczepianie nerki	101
8.11.	Przeszczepianie innych narządów	103
9.	Podstawowe instrumentarium chirurgiczne	104
9.1.	Narzędzia tnące	104
9.2.	Narzędzia do chwytania tkanek	104
9.3.	Narzędzia do odciągania i rozwierania tkanek	106
9.4.	Narzędzia do szycia tkanek	106
9.5.	Staplery. Szew mechaniczny	107
9.6.	Sondy (zgiębniki)	109
9.7.	Dreny	109
9.8.	Cewniki	109
9.9.	Protezy naczyniowe	110
9.10.	Siatki (łaty, protezy) przepuklinowe	111
10.	Podstawowe zabiegi chirurgiczne	112
10.1.	Wstrzyknięcia	112
10.2.	Kaniulacja żył obwodowych	114
10.3.	Kaniulacja żył centralnych	115
10.4.	Odsłonięcie żyły (wenesekcja)	118
10.5.	Kaniulacja tętnic obwodowych	119
10.6.	Znieczulenie miejscowe (przewodowe)	119
10.7.	Nakłucie lędźwiowe (punkcja lędźwiowa)	122
10.8.	Tracheostomia	123
10.9.	Zgiębnikowanie żołądka	125
10.10.	Płukanie żołądka	125
10.11.	Przezskórna endoskopowa gastrostomia (PEG)	126
10.12.	Gastrostomia klasyczna	127
10.13.	Tamowanie krwawienia z żyłaków przełyku sondą Sengstakena–Blakemore’a	128
10.14.	Diagnostyczne nakłucie i płukanie jamy otrzewnej	130
10.15.	Cewnikowanie pęcherza moczowego	131
10.16.	Nakłucie pęcherza moczowego (punkcja nadłonowa)	132
10.17.	Wlew doodbytniczy	133
10.18.	Szwy i szycie chirurgiczne	133
11.	Zakażenia wirusowe	136
11.1.	Zakażenie wirusem zapalenia wątroby typu B	136
11.2.	Zakażenie wirusem zapalenia wątroby typu C	137

11.3. Zakażenie ludzkim wirusem nabytego niedoboru odporności (HIV)	137
11.4. Profilaktyka przedekspozycyjna	138
11.5. Profilaktyka poekspozycyjna	138
12. Zakażenia bakteryjne	140
12.1. Zapalenie mieszków włosowych	140
12.2. Czyrak. Czyraczność	140
12.3. Czyrak mnogi (gromadny)	142
12.4. Zastrzał	142
12.5. Zanokcica	143
12.6. Wrastający paznokieć	143
12.7. Zapalenie gruczołów potowych pachy	144
12.8. Zapalenie naczyń i węzłów chłonnych	145
12.9. Ropień	145
12.10. Ropień pośládka	146
12.11. Ropowica	146
12.12. Martwicze zapalenie powięzi	147
12.13. Zgorzel gazowa	147
12.14. Tężec	148
12.15. Promienica	149
12.16. Róża	149
13. Zakażenia szpitalne	150
13.1. Źródła	150
13.2. Drogi szerzenia się	150
13.3. Postacie kliniczne	150
13.4. Zakażenie miejsca operowanego	151
13.5. Zakażenia spowodowane cewnikowaniem naczyń	157
13.6. Zakażenia szpitalne układu moczowego	158
14. Sepsa (posocznica)	159

Część II

Chirurgia urazowa

15. Podstawy traumatologii	165
15.1. Ocena ciężkości obrażeń	165
15.2. Trzy okresy zgonów w następstwie urazów	167
15.3. „Triada śmierci”	168
15.4. Postępowanie na miejscu wypadku	168
15.5. Transport	171
15.6. Postępowanie w izbie przyjęć lub na szpitalnym oddziale ratunkowym	171

15.7. „Krótka ścieżka”	172
15.8. Skrócona laparotomia	172
15.9. Obrażenia u ludzi w podeszłym wieku	173
15.10. Rehabilitacja po obrażeniach	173
16. Obrażenia czaszkowo-mózgowe	174
16.1. Zamknięte urazowe uszkodzenia mózgu	174
16.2. Zranienia powłok czaszki	176
16.3. Złamania kości czaszki	177
16.4. Otwarte zranienia mózgu	177
16.5. Krwiaki wewnątrzczaszkowe	178
17. Obrażenia twarzy	182
18. Obrażenia szyi	183
19. Obrażenia kręgosłupa i rdzenia kręgowego	184
19.1. Obrażenia kręgosłupa (zwichnięcia i złamania)	184
19.2. Obrażenia rdzenia kręgowego	185
20. Obrażenia nerwów obwodowych	188
21. Obrażenia klatki piersiowej, tchawicy i przepony	190
21.1. Złamania żeber	190
21.2. Wiotka klatka piersiowa	191
21.3. Złamanie mostka	192
21.4. Złamanie obojczyka	192
21.5. Złamanie łopatki	193
21.6. Pourazowa odma opłucnowa	194
21.7. Krwiak opłucnej	198
21.8. Chłonnokotok	199
21.9. Obrażenia tchawicy i oskrzeli	199
21.10. Stłuczenie płuca („mokre płuco”)	200
21.11. Rozerwanie płuca	201
21.12. Odma (rozedma) śródpiersia	201
21.13. Obrażenia przepony i piersiowo-brzuszne	201
22. Obrażenia serca i aorty piersiowej	203
22.1. Obrażenia otwarte	203
22.2. Obrażenia zamknięte	203
22.3. Tamponada serca	204
22.4. Obrażenia aorty piersiowej	205

23. Urazowe uszkodzenia naczyń	206
23.1. Obrażenia tętnic	206
✓ 23.2. Obrażenia żył	211
24. Zespół ciasnoty przedziałów powięziowych	212
25. Obrażenia przełyku	214
25.1. Oparzenia chemiczne	214
25.2. Obrażenia mechaniczne	215
25.3. Leczenie przedziurawienia przełyku lub żołądka	215
25.4. Późne powikłania	216
25.5. Ciała obce w przełyku	216
26. Obrażenia narządów jamy brzusznej	217
26.1. Obrażenia śledziony	219
26.2. Obrażenia wątroby	220
26.3. Obrażenia pęcherzyka żółciowego i dróg żółciowych	221
26.4. Obrażenia trzustki	222
26.5. Obrażenia żołądka	222
26.6. Obrażenia dwunastnicy	222
26.7. Obrażenia jelit	223
26.8. Uwagi końcowe	224
27. Obrażenia ręki	225
27.1. Krwakię pod paznokciowy	225
27.2. Stłuczenie ręki	225
✓ 27.3. Pierwsza pomoc	225
27.4. Postępowanie w przypadku urazowej amputacji ręki	226
28. Oparzenia	227
28.1. Oparzenia ciepłe	229
28.2. Oparzenia dróg oddechowych	233
28.3. Oparzenia elektryczne	234
28.4. Oparzenia chemiczne.....	236
29. Następstwa działania zimna	237
29.1. Oziębienie (wychłodzenie, hipotermia)	237
29.2. Odmrożenia	238
29.3. Następstwa długotrwałego działania zimnej wody	240
30. Skręcenia i zwichnięcia stawów	241
30.1. Skręcenia stawów	241
30.2. Zwichnięcia stawów	242

31. Złamania kości	247
31.1. Wczesne powikłania	249
31.2. Późne powikłania	251
31.3. Powikłania zrostu kości	252
31.4. Patologiczne złamania kości	252
31.5. Pierwsza pomoc	252
31.6. Leczenie	254
31.7. Złamanie szyjki chirurgicznej kości ramiennej	257
31.8. Złamanie trzonu kości ramiennej	257
31.9. Złamanie nadkłykciowe kości ramiennej	258
31.10. Złamania w obrębie stawu łokciowego	258
31.11. Złamania trzonów kości łokciowej i promieniowej	258
31.12. Złamanie nasady dalszej kości promieniowej (w miejscu typowym, typu Collesa)	259
31.13. Złamania w obrębie nadgarstka i ręki	259
31.14. Złamanie miednicy	260
31.15. Złamanie panewki stawu biodrowego	261
31.16. Złamanie szyjki kości udowej	261
31.17. Złamanie trzonu kości udowej	262
31.18. Złamanie nasady dalszej kości udowej	262
31.19. Złamanie rzepki	263
31.20. Złamania trzonu kości piszczelowej i strzałki	263
31.21. Złamania nasad dalszych kości goleni	263
31.22. Złamanie kości piętowej	263
32. Rany	264
32.1. Rodzaje	264
32.2. Proces gojenia	266
32.3. Zakażenia	267
32.4. Zabiegi i szwy stosowane w zaopatrywaniu rany	267
32.5. Pierwsza pomoc w przypadkach zranień powierzchownych tkanek miękkich	268
32.6. Przygotowanie do opracowania rany	269
32.7. Opracowanie rany	269
32.8. Leczenie ran przewlekłych	270
33. Odleżyny	274
34. Amputacje kończyn	277
34.1. Amputacje w obrębie kończyny górnej	278
34.2. Amputacje w obrębie kończyny dolnej	278
34.3. Odmienność amputacji w przebiegu chorób tętnic	279
34.4. Bóle kikuta	280
34.5. Rehabilitacja po amputacjach kończyn dolnych	280

Część III

Chirurgia przełyku i jamy brzusznej

35. Badanie podmiotowe i przedmiotowe w chorobach jamy brzusznej	283
35.1. Badanie podmiotowe	283
35.2. Badanie przedmiotowe	289
35.3. Badanie odbytu i odbytnicy	292
36. Endoskopia przewodu pokarmowego	294
36.1. Endoskopia diagnostyczna górnego odcinka przewodu pokarmowego	295
36.2. Endoskopia zabiegowa górnego odcinka przewodu pokarmowego	296
36.3. Endoskopowa cholangiopankreatografia wsteczna (ECPW)	298
36.4. Endoskopowe leczenie chorób dróg żółciowych i trzustki	299
36.5. Enteroskopia (endoskopia) jelita cienkiego	300
36.6. Endoskopia diagnostyczna i zabiegowa dolnego odcinka przewodu pokarmowego	301
37. Laparoscopia	303
37.1. Sprzęt i narzędzia używane w diagnostyce	303
37.2. Odma otrzewnowa	304
37.3. Wprowadzanie trokarów i laparoskopu	305
37.4. Laparoscopia diagnostyczna	305
37.5. Laparoscopia zabiegowa	306
38. Ostre chirurgiczne choroby jamy brzusznej („ostry brzuch”)	308
39. Choroby przełyku	311
39.1. Choroba refluksowa	311
39.2. Achalazja (kurcz wpustu)	312
39.3. Łagodne nowotwory przełyku	314
39.4. Rak przełyku	315
39.5. Zespół Mallory'ego–Weissa	317
39.6. Błony przełyku	319
39.7. Uchylki przełyku	319
40. Przepukliny rozworu przełykowego	321
41. Choroby żołądka i dwunastnicy	323
41.1. Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy	323
41.2. Rak żołądka	329
41.3. Inne nowotwory żołądka	333
41.4. Polipy żołądka	334

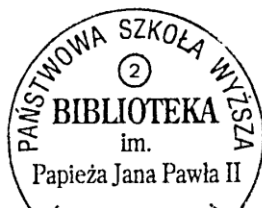
42. Choroby wątroby	335
42.1. Naczyniak wątroby	335
42.2. Guczołak wątroby	335
42.3. Rak wątrobowokomórkowy	336
42.4. Wtórne nowotwory złośliwe	337
42.5. Torbiele wątroby	339
42.6. Ropień wątroby	339
42.7. Piorunująca niewydolność wątroby	340
42.8. Przeszczepianie wątroby	340
43. Nadciśnienie wrotne	342
43.1. Zespół Budda–Chiariego	344
44. Choroby dróg żółciowych	346
44.1. Kamica żółciowa	346
44.2. Rak pęcherzyka żółciowego	356
44.3. Rak dróg żółciowych	357
44.4. Inne choroby dróg żółciowych	358
45. Choroby trzustki	359
45.1. Ostre zapalenie trzustki	359
45.2. Przewlekłe zapalenie trzustki	365
45.3. Torbiele trzustki	368
45.4. Rak trzustki	371
45.5. Rak brodawki większej dwunastnicy	374
46. Choroby jelita cienkiego	375
46.1. Choroba Leśniowskiego–Crohna	375
46.2. Uchyłek Meckla	378
46.3. Nowotwory jelita cienkiego	379
46.4. Zespół krótkiego jelita	379
47. Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego	381
47.1. Zapalenie wyrostka robaczkowego u kobiet w ciąży	386
48. Choroby jelita grubego	387
48.1. Przygotowanie do operacji	387
48.2. Stomia (przetoka jelitowa/kałowa/odbarczająca, odbył sztuczny)	387
48.3. Choroba Hirschsprunga	389

48.4.	Uchylki (uchyłkowatość) jelita grubego	390
48.5.	Wrzodziejące zapalenie jelita grubego	393
48.6.	Polipy jelita grubego	395
48.7.	Rak jelita grubego	397
48.8.	Rak odbytnicy	402
48.9.	Dziedziczny rak jelita grubego – <i>Maria M. Sąsiadek, Agnieszka Stembalska, Karolina Pesz</i> ..	403
49.	Choroby odbytnicy i odbytu	407
49.1.	Guzki krwawnicze (guzy krwawnicze, żylaki odbytu, choroba hemoroidalna, hemoroidy)	407
49.2.	Szczelina odbytu	409
49.3.	Torbiel włosowa (torbiel pilonidalna, zatoka włosowa)	410
49.4.	Ropień okołoodbytowy	410
49.5.	Przetoka odbytu	411
49.6.	Świąd odbytu	412
49.7.	Nietrzymanie stolca	412
49.8.	Wypadnięcie odbytnicy. Wypadnięcie odbytu	413
49.9.	Kłykciny kończyste	413
49.10.	Rak odbytu	413
50.	Choroby śledziony	414
51.	Przepukliny brzuszne	416
51.1.	Przepuklina pachwinowa	418
51.2.	Przepuklina udowa	422
51.3.	Przepuklina pępkowa	423
51.4.	Przepuklina kresy białej	424
51.5.	Przepuklina pooperacyjna	424
51.6.	Przepukliny rzadko występujące	425
51.7.	Przepuklina uwięźnięta	425
52.	Krwawienie do przewodu pokarmowego	429
52.1.	Krwawienia do górnego odcinka przewodu pokarmowego	430
52.2.	Krwawienia do dolnego odcinka przewodu pokarmowego	434
53.	Niedrożność jelit	436
53.1.	Niedrożność mechaniczna jelit	438
53.2.	Niedrożność porażenna jelit	444
54.	Zapalenie otrzewnej	446
54.1.	Rozlane zapalenie otrzewnej	447
54.2.	Ograniczone zapalenie otrzewnej	449
55.	Zespół ciasnoty wewnątrzbrzusznej	452

Część IV

Chirurgia gruczołów wydzielania wewnętrznego

56. Choroby tarczycy	455
56.1. Hormony tarczycy	455
56.2. Wole obojętne	455
56.3. Wole nadczynne	457
56.4. Wole niedoczynne	461
56.5. Guz pęcherzykowy	462
56.6. Rak tarczycy	462
56.7. Zapalenia tarczycy	464
56.8. Zaburzenia rozwoju tarczycy	465
56.9. Operacje tarczycy	465
57. Choroby gruczołów przytarczycznych	468
57.1. Hormon gruczołów przytarczycznych	468
57.2. Nadczynność gruczołów przytarczycznych	468
57.3. Niedoczynność gruczołów przytarczycznych	470
57.4. Rak gruczołów przytarczycznych	471
58. Guzy z komórek wewnątrzwydzielniczych trzustki	472
58.1. Wyspiak	472
58.2. Gastrinoma	473
58.3. VIP-oma	473
58.4. Somatostatinoma	474
58.5. Glukagonoma	474
59. Choroby nadnerczy	475
59.1. Hormony nadnerczy	475
59.2. Choroba i zespół Cushinga	475
59.3. Zespół Conna (hiperaldosteronizm pierwotny)	477
59.4. Guz chromochłonny	477
59.5. Incydentaloma	478
60. Zespoły mnogiej gruczołakowości wewnątrzwydzielniczej	479
61. Rakowiak	481

Część V

Chirurgia klatki piersiowej

62.	Badanie podmiotowe i przedmiotowe	485
62.1.	Badanie podmiotowe	485
62.2.	Badanie przedmiotowe	486
62.3.	Diagnostyka	486
63.	Podstawowe zabiegi torakochirurgiczne	490
63.1.	Nakłucie jamy opłucnej	490
63.2.	Drenaż jamy opłucnej	492
63.3.	Biopsja opłucnej	493
63.4.	Mediastinoskopia	494
63.5.	Mediastinoskopia przymostkowa	494
63.6.	Wideotorakoskopia	494
63.7.	Otwarcie klatki piersiowej	495
64.	Wrodzone wady klatki piersiowej	496
65.	* Choroby nowotworowe płuc	497
65.1.	Rak płuca. Rak oskrzela	497
65.2.	Nowotwory przerzutowe w płucach	500
66.	Inne choroby klatki piersiowej	501
66.1.	Ropień płuca	501
66.2.	Rozstrzenie oskrzeli	501
66.3.	Płyn w jamie opłucnej (puchlina płucna)	502
66.4.	Ropniak jamy opłucnej	503
66.5.	Samoistna (samorodna) odma opłucnowa	504
66.6.	Operacyjne leczenie gruźlicy płuc	504
66.7.	Rozedma płuc	505
66.8.	Guzy śródpiersia	505
67.	Choroby tchawicy	507
67.1.	Zwężenia tchawicy	507

Część VI

Chirurgia serca i naczyń obwodowych

68.	Kardiochirurgia	511
68.1.	Ochrona serca w czasie operacji	511

68.2.	Krążenie pozaustrojowe	512
68.3.	Krążenie wspomagane	513
68.4.	Diagnostyka przedoperacyjna	513
68.5.	Choroba niedokrwienności serca	513
68.6.	Nabyte wady zastawkowe	516
68.7.	Protezy zastawkowe serca	520
68.8.	Tętniak aorty piersiowej	521
68.9.	Rozwarstwienia aorty piersiowej	524
68.10.	Wady wrodzone serca	525
68.11.	Tętniaki piersiowo-brzuszne	530
68.12.	Przeszczepianie serca	532
69.	Choroby tętnic	533
69.1.	Miażdżyca	533
69.2.	Tętniaki	550
69.3.	Przetoka tętniczo-żylna	554
69.4.	Naczyniaki	554
69.5.	Choroba Buergera (zakrzepowo-zarostowe zapalenie naczyń)	555
69.6.	Choroba Takayasu	556
69.7.	Fenomen Raynauda	556
69.8.	Zespół wylotu (górnego otworu) klatki piersiowej	557
69.9.	Zespół stopy cukrzycowej	558
69.10.	Ostre niedokrwienie kończyn	559
69.11.	Zespół ponownego ukrwienia	559
69.12.	Zator	559
70.	Przezkórna chirurgia wewnątrznaczyniowa (radiologia interwencyjna)	563
70.1.	Przygotowanie do zabiegu	563
70.2.	Technika wkłucia do tętnicy	564
70.3.	Postępowanie po zabiegu	564
70.4.	Angioplastyka balonowa	565
70.5.	Angioplastyka dynamiczna	566
70.6.	Angioplastyka laserowa	567
70.7.	Podprzydankowe udrożnienie tętnicy	567
70.8.	Angioplastyka z zastosowaniem stentów	567
70.9.	Zastosowanie stent-graftów w leczeniu tętniaków	568
70.10.	Tromboliza celowana tętnic	569
70.11.	Tromboliza celowana żył	570
70.12.	Embolizacja naczyń	570
70.13.	Usuwanie ciał obcych z naczyń	571
71.	Choroby żył kończyn dolnych	572
71.1.	Badanie podmiotowe i przedmiotowe	572 ✓

✓ 71.2.	Diagnostyka	574
✓ 71.3.	Zapalenie zakrzepowe żył powierzchownych	575
✓ 71.4.	Zakrzepica żył głębokich (żylna choroba zakrzepowo-zatorowa)	577
✓ 71.5.	Przewlekła choroba żylna	587
72.	Zator tętnicy płucnej (zatorowość płucna)	595
73.	Przewlekły obrzęk chłonny	599

Część VII

Niektóre wybrane zagadnienia chirurgii

74.	Choroby piersi	603
74.1.	Rak piersi	603
74.2.	Niektóre nienowotworowe choroby piersi	612
75.	Nowotwory skóry i tkanki podskórnej	615
75.1.	Łagodne nowotwory skóry	615
75.2.	Łagodne nowotwory tkanki podskórnej	616
75.3.	Stany przednowotworowe skóry	617
75.4.	Rak skóry	617
75.5.	Czerniak złośliwy	618
76.	Wybrane choroby ręki	620
76.1.	Badanie ręki	620
76.2.	Palec trzaskający	620
76.3.	Zespół kanału (cieśni) nadgarstka	620
76.4.	Choroba (przykurcz) Dupuytrena	621
76.5.	Choroba de Quervaina	621
76.6.	Torbiel galaretowata	621
77.	Chirurgiczne leczenie otyłości	622
77.1.	Otyłość	622
77.2.	Następstwa otyłości	622
77.3.	Leczenie chirurgiczne	623
78.	Podstawy chirurgii plastycznej	625
78.1.	Chirurgia rekonstrukcyjna	625
78.2.	Chirurgia estetyczna	629

79. Chirurgia wieku podeszłego	631
79.1. Postępowanie przedoperacyjne	631
79.2. Postępowanie śródoperacyjne	632
79.3. Postępowanie pooperacyjne	632
80. Rehabilitacja w chirurgii	633

Część VIII

Aneksy

Słownik niektórych pojęć – <i>Jacek Michalak, Wojciech Noszczyk</i>	639
Spis skrótów – <i>Jacek Michalak, Wojciech Noszczyk</i>	675
Skorowidz	685